

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 683/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Vladislavom Sisákom, Skladná 14, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/58/2023 z 30. júna 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. októbra 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4Cdo/58/2023 z 30. júna 2025 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiadajú priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že žalobou podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci“) podanou Okresnému súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) 31. januára 2012 sa sťažovatelia (žalobcovia) ako spoluvlastníci nehnuteľností – pozemkov a stavby (prevádzkovej budovy) nachádzajúcich sa v katastrálnom území [REDACTED] – domáhali od Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), náhrady škody 1 075 917,10 eur (ušlého zisku) za obdobie od 1. júla 2006 do 12. januára 2011 s príslušenstvom, ktorá mala vzniknúť z nezákonného rozhodnutia mesta [REDACTED] č. 5644/2009-03-Fa z 1. februára 2010 o dodatočnom povolení stavby (prístavby

penziónu) stavebníkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] nachádzajúcej sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] a nezákonného rozhodnutia Krajského stavebného úradu v Košiciach č. 2010/00494 z 23. apríla 2010, ktoré boli zrušené rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 S 13422/2010-51 z 21. októbra 2010, z dôvodu nevysporiadania sa s námietkami sťažovateľov prednesenými v stavebnom konaní týkajúcimi sa porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov a technických noriem na úseku výstavby uvedenými stavebníkmi. Rozhodnutia orgánov verejnej správy sťažovateľa vnímali ako príčinu, ktorá spôsobila, že svoju skôr a riadne realizovanú stavbu nemohli využiť na uskutočnenie plánovaného podnikateľského zámeru, t. j. ako zariadenie na prechodné ubytovanie osôb a poskytovanie reštauračných služieb (penzión). V dôsledku dodatočnej legalizácie susednej stavby nezákonnými rozhodnutiami orgánov verejnej správy (s účinkami *ex tunc*) sa realizácia podnikateľského zámeru sťažovateľov stala objektívne nemožnou a na ich strane nedošlo k takému výnosu (rozmnoženiu majetkových hodnôt), ktorý by sa inak, t. j. pri normálnom behu vecí, dal dôvodne očakávať.

3. Okresný súd medzitýmny rozsudkom č. k. 4C/18/2012-373 zo 4. septembra 2014 rozhodol, že právny základ nároku žalobcov je daný a o trovách konania rozhodne v konečnom rozhodnutí. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 2Co/33/2015 z 19. januára 2017 medzitýmny rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Cdo/194/2017 z 11. decembra 2017 rozsudok krajského súdu a medzitýmny rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, keďže neobsahovali zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre ich rozhodnutie.

4. Okresný súd medzitýmny rozsudkom č. k. 4C/18/2012-656 z 20. novembra 2018 rozhodol, že právny základ nároku žalobcov je daný a o trovách konania rozhodne v konečnom rozhodnutí. Krajský súd uznesením č. k. 2Co/121/2019-778 z 23. septembra 2020 medzitýmny rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, keďže sa nevysporiadala s otázkou príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a tvrdenou škodou.

5. Okresný súd rozsudkom č. k. 4C/18/2012-874 z 12. októbra 2021 žalobu zamietol. Dospel k záveru, že nárok sťažovateľov na náhradu ušlého zisku bol uplatnený nesprávne, pretože nikdy neboli splnené predpoklady na jeho dosahovanie. Časť stavby v spoluvlastníctve sťažovateľov bola v roku 2006 skolaudovaná na účel prevádzky reštaurácie a predajne, nie však penziónu, s ktorého stavbou sa sťažovatelia v rámci „opravy budovy“ rozhodli počkať z dôvodu realizácie susednej stavby. V prípade ušlého zisku musí ísť o ujmu, ktorá už nastala, a nie o ujmu, ktorá by mohla vzniknúť v budúcnosti. V posudzovanom prípade nebola daná ani príčinná súvislosť medzi nezákonnými rozhodnutiami orgánov verejnej moci z roku 2010 a domnelým ušlým ziskom, ktorý si sťažovatelia uplatnili už od roku 2006. Realizácia stavby sťažovateľov nebola zakázaná nezákonným rozhodnutím, ale, naopak, v konaní bolo preukázané, že sťažovatelia dobrovoľne sami nestavali, lebo vyčkávali, ako sa vyvinie susedná stavba. Zavinenie ušlého zisku, pokiaľ by aj sa stalo, nemožno pripísať žalovanej. V konaní nebola preukázaná skutočnosť, že by sťažovatelia disponovali finančnými prostriedkami na stavbu penziónu. Podľa názoru okresného súdu rozhodnutie sťažovateľov nezačať so stavbou penziónu bolo vyvolané najmä stratou atraktivity zamýšľaného podnikateľského zámeru, keďže aj susedná stavba mala byť penziónom, ktorá s ohľadom na výhodnejšiu polohu a väčšiu dispozíciu mala lepšie predpoklady na úspech v konkurenčnom boji. Z dokazovania okresného súdu jednoznačne vyplynulo, že rozhodnutie sťažovateľov nerealizovať ich podnikateľský plán sa zrodilo pred vydaním nezákonných rozhodnutí

orgánov verejnej správy a bolo následkom konania stavebníkov susednej stavby. Na základe uvedeného okrasný súd dospel k záveru, že žalovaná vo veci náhrady škody, ktorá vznikla sťažovateľom výstavbou, resp. dostavbou susednej stavby, nie je pasívne legitimovaná. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 2Co/15/2022 z 22. septembra 2022 potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

6. Proti rozsudku krajského súdu sťažovatelia podali dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), tvrdiac, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, *„či nezákonné rozhodnutie o dodatočnom stavebnom povolení, vydané až dňa 01. februára 2010, môže predstavovať príčinu vzniku škody, náhrady ktorej sa žalobcovia (dovolatelia) domáhajú za obdobie trvajúce už odo dňa 01. júla 2006“*, pri ktorej riešení sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 28/2008, R 137/ 2014 a Rc 7/1992).

6.1. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovatelia videli v tom, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, *„aký stupeň pravdepodobnosti vzniku škody vo forme ušlého zisku boli ako poškodení povinní preukázať za účelom úspešného uplatnenia nároku na jeho náhradu“*, resp. právnej otázky, *„či boli žalobcovia povinní predbežne prerokovať časť nimi uplatneného nároku, vzťahujúcu sa na obdobie trvania protiprávneho stavu od 12. januára 2011 do 16. februára 2015 v situácii, kedy si svojou žalobou zo dňa 30. januára 2012 najskôr uplatnili nárok na náhradu škody za obdobie od 01. júla 2006 do 12. januára 2011 a neskoršou úpravou žaloby ho vzťahli aj na špecifikované sporné obdobie“*, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené.

7. Najvyšší súd s poukazom na právnu úpravu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku uznesením sp. zn. 4Cdo/58/2023 z 30. júna 2025 (ktoré nadobudlo právoplatnosť 20. augusta 2025) dovolanie (bod 6) odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP. Konštatoval, že o otázke príčinnej súvislosti má najvyšší súd pomerne bohatú rozhodovaciu činnosť, z ktorej vyplýva, že vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nevzniká, príčinou škody môže byť len tá skutočnosť, že bez nej by škodný následok nevznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, ale musí ísť o príčinu podstatnú (napr. rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/313/2009 z 24. februára 2011, sp. zn. 6MCdo/11/2010 z 31. januára 2012, sp. zn. 6Cdo/103/2011 z 30. apríla 2011, sp. zn. 7Cdo/27/2011 z 20. februára 2012). Súdny nižších inštancií nepostupovali pri posúdení príčinnej súvislosti vzniku škody výlučne z časovej kauzality, ale brali do úvahy aj vecnú kauzalitu, t. j. skúmanie prvotnej príčiny, z ktorej možno vyvodzovať súvislosť so vznikom škodlivého následku, avšak iba v rozsahu, v akom to skutkové okolnosti prípadu umožňujú. Dokazovaním vykonaným v konaní, a najmä zo samotnej výpovede sťažovateľov, vyplynulo, že ujma, ktorú si sťažovatelia uplatnili, nastala pred vydaním nezákonných rozhodnutí, a musela byť logicky vyvolaná inou udalosťou, ako sú nezákonné rozhodnutia orgánu verejnej správy, a to konkrétne prijatím dobrovoľného rozhodnutia sťažovateľov vo svojej stavbe nepokračovať a nenaplniť svoj podnikateľský zámer. Nezákonné rozhodnutia nemali preto ani podľa názoru najvyššieho súdu priamy dopad na právo sťažovateľov uskutočniť stavbu a realizovať ich podnikateľský plán. Z uvedeného možno uzavrieť, že pri riešení nastolenej právnej otázky sa krajský súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, práve naopak, dôsledne

z nej vychádzal. Rozhodnutia, na ktoré sťažovatelia poukazovali, neboli skutkovo totožné s preskúmanou vecou sťažovateľov.

7.1. Dovolanie (bod 6.1.) najvyšší súd odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktorého dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Uviedol, že uplatnená náhrada škody formou ušlého zisku bola súdmi nižších inšancií ako nedôvodná posúdená správne. Krajský súd sa vyslovenými právnymi závermi neodklonil od rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré otázku ušlého zisku už riešili a vykladajú ju reštriktívne, t. j. formulujú požiadavku pravdepodobnosti bližiacej sa k istote (pozri uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/513/2014, sp. zn. 4MCdo/23/2008, sp. zn. 4Cdo/319/2008 a sp. zn. 1Cdo/76/2008). Za situácie, keď stavba sťažovateľov predstavujúca budúci penzión nebola z ich rozhodnutia ani dokončená a skolaudovaná, nemohla predstavovať reálne dosiahnuteľné okolnosti nasvedčujúce tomu, že k zamýšľanému zisku by skutočne aj došlo. Sťažovatelia v konaní nepreukázali skutočný ušlý zisk, v danom prípade ide len o hypotetický ušlý zisk. Argument sťažovateľov o absencii (ustálenej) rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v právnej otázke týkajúcej sa posúdenia stupňa pravdepodobnosti vzniku škody vo forme ušlého zisku dovolací súd považoval za nesprávny, a to vzhľadom na právne závery opakovane vyslovené vo viacerých nadväzujúcich rozhodnutiach najvyššieho súdu. Ak v danej veci súdy nižších inšancií dospeli k záveru, že *„prvotnou príčinou, z ktorej možno vyvodzovať vecnú súvislosť so vznikom škodlivého následku nemohlo byť nezákonné rozhodnutie stavebného úradu, ale realizácia nepovolenej stavby stavebníkmi“*, bolo nadbytočné zaoberať sa ďalším z predpokladov vzniku škody v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Výlučne na vyriešení týchto dvoch právnych otázok nebolo založené rozhodnutie napadnuté dovolaním, pretože súdy oboch inšancií neuznali sťažovateľmi tvrdený právny základ uplatneného nároku na náhradu škody pre absenciu príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci. Právna otázka, na ktorej vyriešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (ktorej vyriešenie neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Sťažovatelia naďalej presvedčení o tom, že v ich prípade boli splnené všetky predpoklady na vznik objektívnej zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, t. j. existencia nezákonného rozhodnutia, existencia škody (ušlého zisku) a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím, v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] vyslovujú nesúhlas s tvrdením najvyššieho súdu, že krajský súd sa dôsledne zaoberal vecnou súvislosťou vzniku škody. Zastávajú názor, že krajský súd sa dôsledne zaoberal len časovou súvislosťou, ktorú zavádzajúco pomenoval vecnou súvislosťou, čo neakceptovateľne odobril aj najvyšší súd, preto považujú odôvodnenie odmietnutia dovolania vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP za arbitrárne, porušujúce ich právo na spravodlivý proces.

9. Sťažovatelia zároveň trvajú na tom, že nastolená právna otázka, „*aký stupeň pravdepodobnosti vzniku škody vo forme ušlého zisku boli ako poškodení povinní preukázať za účelom úspešného uplatnenia nároku na jeho náhradu*“, nie je ustálené vyriešená. Zastávajú názor, že najvyšší súd si k dvom svojim rozhodnutiam (sp. zn. 5Cdo/195/2015 a sp. zn. 4MCdo/23/2008) adresujúcim nastolenú právnu otázku domyslel ďalšie tri, ktoré sa jej vôbec netýkajú, čím svojvoľne vzbudil dojem, že existuje relevantná ustálená rozhodovacia prax. Takýto postup považujú za neakceptovateľný, zakladajúci arbitrárnosť napadnutého uznesenia, a tým aj porušenie práva sťažovateľov na spravodlivý proces.

10. Ak sa najvyšší súd odmietol zaoberať nastolenou právnou otázkou, „*či boli žalobcovia povinní predbežne prerokovať časť nimi uplatneného nároku, vzťahujúcu sa na obdobie trvania protiprávneho stavu od 12. januára 2011 do 16. februára 2015 v situácii, kedy si svojou žalobou zo dňa 30. januára 2012 najskôr uplatnili nárok na náhradu škody za obdobie od 01. júla 2006 do 12. januára 2011 a neskoršou úpravou žaloby ho vzťahli aj na špecifikované sporné obdobie*“, preto, lebo sudy nižších inštancií zamietli žalobu z dôvodov, ktoré sťažovatelia pokladajú za nesprávne, tak potom sťažovatelia považujú napadnuté uznesenie aj v tomto ohľade za arbitrárne, porušujúce ich právo na spravodlivý proces.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a ich práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/58/2023 z 30. júna 2025 (body 7 a 7.1.), ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 2Co/15/2022 z 22. septembra 2022 (bod 5). Napadnuté uznesenie sťažovatelia považujú za zjavne neodôvodnené a arbitrárne vo vzťahu k trom právnym otázkam, ktoré v dovolaní nastolili (body 8 až 10).

12. Právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie (II. ÚS 467/08, ZNaU 106/2008), pričom zrušenie administratívneho rozhodnutia správnym súdom automaticky neznamená, že je daný nárok na náhradu škody podľa zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

13. Zmyslom a účelom zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy ustanoviť podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bolo neskôr posúdené ako nezákonné. Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím základné podmienky vzniku nároku na náhradu škody ustanovuje § 6 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to tým, že ustanovuje ako predpoklad na náhradu škody (okrem iného) vydanie nezákonného rozhodnutia a ďalej jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom. Tieto podmienky sú splnené iba vtedy, ak je vydané

rozhodnutie následne zrušené na to príslušným orgánom práve z dôvodu nezákonnosti. Z takéhoto zrušujúceho rozhodnutia potom musí byť dôvod zrušenia skoršieho rozhodnutia (jeho nezákonnosť) zrejmý (II. ÚS 25/2011). Všeobecný súd musí skúmať všetky podmienky nároku na náhradu škody, ktorý vzniká až po splnení všetkých jeho predpokladov, teda až po tom, ako sa ukázali neúčinné iné prostriedky ochrany, resp. kompenzácie majetkovej ujmy na základe iných právnych nárokov (m. m. III. ÚS 361/09).

14. Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom patrí v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu v zásade do právomoci všeobecných súdov (napr. II. ÚS 71/04, IV. ÚS 170/2012, IV. ÚS 1/2012), pričom nezastupiteľnú funkciu pri výklade a zjednocovaní judikatúry má najvyšší súd.

15. Všeobecný súd musí skúmať všetky podmienky nároku na náhradu škody, ktorý vzniká až po splnení všetkých jeho predpokladov, teda až po tom, ako sa ukázali byť neúčinné iné prostriedky ochrany, resp. kompenzácie majetkovej ujmy na základe iných právnych nárokov (k tomu pozri aj rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 361/09). Rovnako ostáva úlohou všeobecných súdov zhodnotiť možnosť existencie mimoriadnych výnimočných okolností prípadu, v dôsledku ktorých nemusí zrušenie právoplatného rozhodnutia súdu nevyhnutne vyplývať z nezákonnej povahy tohto rozhodnutia či z jeho rozporu s objektívnym právom, ale môže byť odôvodnené napríklad spornosťou právnej otázky zásadného významu vo veci, ktorá doteraz nebola riešená, resp. sa na jej riešenie rôznia kvalifikované názory, pričom žiadny z týchto názorov nemôže byť posúdený ako rozporný s objektívnym právom (rovnako Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. IV. ÚS 1391/09 z 27. decembra 2011). Takýmito výnimočnými okolnosťami sa nepopiera objektívny charakter zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, iba sa vymedzuje rozsah pojmu nezákonné rozhodnutie, ktorého interpretácia je v zmysle uvedených ústavnoprávnych limitov zverená všeobecným súdom (IV. ÚS 159/2012).

16. Konaním a rozhodovaním všeobecných súdov je ústavný súd oprávnený zaoberať sa len vtedy, ak sa ústavnou sťažnosťou namieta porušenie takých základných práv alebo slobôd, ktorým nebola poskytnutá účinná ochrana. Účinnú ochranu základných práv a slobôd (okrem iného) predstavuje opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, ktorých porušenie namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 36/96).

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zameral svoju pozornosť na to, či najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľov ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody, pre ktoré ho odmietol, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom sťažovateľov ako strany sporu na prístup k súdu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to so zreteľom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

18. Z pohľadu ústavného súdu treba jednoznačne konštatovať, že závery najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľov, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, sú úplné, logické a presvedčivé. V žiadnom prípade nevykazujú znaky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. V súlade s dlhoročnou ustálenou súdnou praxou najvyšší súd (ako aj súdy nižších inštancií) vo všeobecnej rovine vysvetlil podstatu inštitútu príčinnej súvislosti a v súlade s ňou zdôraznil, že vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný (nestačí, ak je

iba sprostredkovaný), pričom príčinná súvislosť musí byť vždy preukázaná. Musí byť teda skutkovo doložené, že nebyť protiprávneho konania (resp. opomenutia) určitého subjektu, škodlivý následok by nenastal, a ak príčinou škody je iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Z dokazovania okresného súdu jednoznačne vyplynulo, že rozhodnutie sťažovateľov nerealizovať ich podnikateľský plán sa zrodilo pred vydaním nezákonných rozhodnutí orgánov verejnej správy a bolo následkom konania stavebníkov susednej stavby. Krajský súd dokazovanie neopakoval ani nedoplnil. Najvyšší súd vychádzal zo skutkových zistení súdov nižších inštancií, ktoré neboli medzi účastníkmi konania sporné. Sťažovatelia si zrejme neuvedomili, že v postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. V tomto kontexte je právny záver najvyššieho súdu, že nezákonné rozhodnutia nemali priamy dopad na právo sťažovateľov uskutočniť stavbu a realizovať ich podnikateľský plán, vychádzajúci z konkrétnych okolností prípadu, ústavne konformný a udržateľný.

19. Otázka príčinnej súvislosti je otázkou skutkovou. Právnym posúdením otázky príčinnej súvislosti je vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (akou príčinou) má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto určujúci význam, v čom konkrétne spočíva škoda. Práve vo vzťahu medzi škodou a konkrétnym konaním škodcu sa príčinná súvislosť zisťuje (m. m. II. ÚS 336/2014).

20. Za ústavne konformný a udržateľný ústavný súd považuje aj záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľov, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže na dvoch nastolených právnych otázkach nebolo založené rozhodnutie napadnuté dovolaním. Ako bolo uvedené, súdy nižších inštancií neuznali sťažovateľmi tvrdený právny základ uplatneného nároku na náhradu škody pre absenciu príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci (bod 18), preto by bolo rozhodovanie o nich nadbytočné.

21. Preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd nezistil žiadnu takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 447 a § 451) vo väzbe na rozhodné okolnosti veci zistené už okresným súdom. Odmietnutie dovolania sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu v danom prípade nepredstavuje odopretie spravodlivosti v podobe neochoty najvyššieho súdu zaoberať sa dovolacími námietkami sťažovateľov, v ktorých dispozícii bolo právne kvalifikovať uplatnený nárok.

22. Ústavný súd navyše zdôrazňuje, že súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného práva. V inom prípade by totiž najvyšší súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (I. ÚS 145/2010). Je preto vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná alebo formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

23. Medzi uznesením najvyššieho súdu a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť,

na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu